داشكەستن د چيروكێن ئەحلام

خوشكا ئەحلام وەك جيروْك نڤيس هاتە ناسين ل سالاێت حەفتێ يان راستتر پشتى سالا «1974» ێ دەمێ روْژنامێت كوردى هندە چيروكێت وێ بلاڤە كرين .

براستى ئەحلام خانێ جهێ پێ خوْ يێ كرى هەر چەندە گەلەك قەلەمان هێرشى دبرنە سەر ديار بوْ وان باوەر بشينا ژنا كورد نەبوو هندكا دگوتن ئەڤ چيروكە نە يێت وێنە بەلكى هندەك بوْ دنڤيسن .

هندەكي دي دگوْتن نەخێر خودان بەهرەيە دچيروك نڤيسينێدا بەشێ سێ دگوْت پەلەنەبن ئوْحو كێت خوزى نەدەن ، دێ روْژگار ڤێ چەندێ ئاشكرا كەت براستى روژگارێ دياركر كينە خودان بەهرو شيانن .

گەلەكا لاپەرێت روْژناما داگێر كر بوون بەلێ مخابن نهوْ يێت هشك بووين .

ئەڤ پێشكەيە مە گوْت دا بپهسێنە سەر كاكلكا بابەتى .

ئەحلام مەنسورێ وەك روداوەك ل ئەدەبێ كوردى‌دا جونكى ئەم شێنى بێژين جيروْك نڤيسا ئێكانەيە يا خوْدان دەنگ دئەدەبێ كوردى‌دا .

هەتا نهو جيروْك نڤيسێت كورد يێت نێر بەحسێ دەرون‌و «معاناتێت» ژنكێ دكر دگەل هەمى لايێت سەركەفتى يێت وان جيروْك نڤيسا بەلێ كەس نەشێت وەكى ژنێ خوْ بەحسێ غەم‌و ئاوات‌و دەردێت خوْبكەت .

ل ڤێرەدا ئەز نەشيم هەمى ئاليێت چيروكى بگرم بەلێ تنێ دێ رەخێ داشكەستنێ دجيروكێت ئەحلامێ‌دا گرم . پێش ئەم بهينە سەر هندێ مە دڤێت ڤان سێ جيروكا شروڤە بكەين ئوْل مخولكا هير بدين .

دجيروكا « فەقى عەباسى‌و ديمەنيكى لە ياد نەچوو » دڤێ چيروكێ‌دا ئەحلام خان تكنيكا ني بكار دهينێت بەلێ دووبارە كرنا ديماهى‌يا جيروكى دو جارا ئەم دشين بێژين پر بێژي‌و زێدە گوْتنە كورتى يا ڤێ جيروكێ ئەڤەيە . لاوكێ هەى ناڤێ وى فەقى عەباسە يێ ل مزكەفتا گوْندى حەز ژ كچەكێ دكەت ناڤێ وێ مەليحە ئەڤا ل ناڤ بەينا وان دهێت‌و دچيت كوْ ب راناوێ كەسێ سێ‌يە تاك ناڤ دبت وەك دبێژيت رويشتم ... چاوم لێبوْ ... كردم ... هتد .

جيروْك بديماهى دێت دەمێ مەليحا دبێتە ييك دا بوْ مچى قەساب دبن فەقەى عەباس ب دمانجەكێ بيكێ دكوْژيت خوْ ژى دگەل دراما جيروكێ هوْسا دەست پێ دكەت .

1 ـ **مەليحاو عەباس گەلەك ئێك‌و دو دڤيا روْژ هەبو حەفت سەعەتا پيكڤە بوون .**

2 ـ **قارەمانا كوْ ب ناڤێ راناوێ كەسێ سيهەمێ تاك مە بناڤ برى دەورێ «مواصلات» هات‌و برنێ دكەت ئاخڤتنا ل ناڤ بەينا هەر دوو كەسا دهينت‌و دبت .**

3 ـ **«مچە»ێ عەرەق ڤەخوْر گەلەك هەڤالێ فەقێ عەباسێ‌يە مزكەفت نشين بوو دايكا خوْ دهينريتە داخازێت مەليحايێ يە .**

4 ـ **عەباس دبێژتێ رازى نەبە هەتا هەيڤا رەمەزانێ تەمام دبيت ئەزدێ هێمە داخازياتە .**

5 ـ **گوْزت‌و سووراڤ‌و سپياڤ بوْ بيكى كرين .**

6 ـ **عەباسى ژ مزكەفتێ ئوْغر كر .**

7 ـ **كەژاوا . بيكێ كەتە رێ مچێ قەساب‌و مەليحايێ‌يە دەست خوْ تيك كرتن دەواتێ هەلايێ دەست پێ كر .**

8 ـ تەقە هاتە كرن‌و مەليحە هاتە كوْشتن .

9 ـ **بشتى هنگێ عەباسى دەمانجە ب سەر خوْ ڤەنا ئوْ خوْ كوْشت** هەكە سەح بكەينە دراماو پرە پێدانێ ڤێ چيروكێ دبينين هەر وەك ئێك لە ئەفرازيەكێ بلند دبيت هەتا چيروك نڤيس دگەهينتە سەرێ چيايەكێ ڤێجا ژ وێرێ دهاڤتيە خارێ .

ئەڤە چيروْكا پێشى‌يە ژ كوْمەلا «پرد» ئەم دێ هينە سەر چيروكا ديماهى‌يە ژ ڤێ گومەلێ كوْ ناڤێ وێ چيروْكا « گوْشەييكى ژيانى رەعنا »

رەعنا كچەكا قەيرەو تەمەن چل سالە بوْ يا بكەلەخ‌و پرچ زەرو چاڤ شينى‌و سووررو سپى هەمى كاڤا چاڤێ ل پشت دەرگەهى بوْ دقولكا دەرگەهى سەح دكرە ئەڤ زەلامێت هاتوْ چويێ دكەن بەلێ دەمێ ئەحلامێ دڤێت قارەمانا چيروكێ ل پێش چاڤێت مە شيرين‌و خوْشتڤى بكەت دێ هێت قارەمانەكا دى دورست كەت ئەو ژى «ڤاتە» يە كوْ دبێژتێ فاتك كچكا قەيرو ناشيرين هەكە روْژەكێ دو روْژا دەم‌و چاڤێت پاقژ نەكربا دا سمبێليت وێ وەكێ زەلاما لێ هێن هەر بڤێ چەندێ ناراوستێت ل ديڤ ڤێ ناشيرينێ‌دا ب گێل‌و نەڤامى وەسف دكەت چونكى هەكە چ كربا دابێژتێ چ نينە «ڤاتەيە» پشتى هنگێ هەر دهێت رەعنايێ ب باشي وەسف كەت كوْ گەلەك كراسێت هەين هەتا بوْ خەلكى هندەكا دريت . ئوْ دێ بەحسێ ڤاتێ كەت كوْ سالێ

مەنسورێ دا ١

انور محمد طاهر

كراسك ب دەست ناكەڤيت ئۆ ديسان راناوێ كەسێ سيهەمێ تاك ل ڤێرەدا پۆستە بەر بۆ دەمێ «قالە» دوكانا خۆ قەبات دكەت زى خەبەرى بۆ دهينيت بەلێ دەمێ زر ديكا قالى دەزانێت دڤێت بۆ كۆرێ خۆ بخازێت كو ناڤێ وى سليمانە ئۆ رەعناى هەر يا ل خيالێ قالە داى .

بەلێ دەمێ دهينتە خازكينيا تەمام دبيت برايێ وێ رازى دبيت دبێژتێ بۆ سليمانى كو تەمەنێ وى پێنج سالىو يێ ژن مريە دەمێ دبيتە سپێدە رەعنا خۆ دكوژيتو دبيتە تەرم .

«چيروكا چارە نووسى»

گەلەك ب ئەمانەتو راستەڤينەو بێ شەرم بەحسێ دەردێ ژنا قەيرە دكەتو ئۆ هەكە شي نەكربيت . براستى هەكە ئەڤ چيرۆكە كچەكێ نە نڤێسيبا يان «ئەحلام» نەبا كەسى نەشيا ڤێ چيروكێ مەهينيت چنكي راستگويا وێ تەمو لڤينەكا باشي يا دايە چيروكێ .

هەكە ئەم دگەل دراما وێ بچين دێ بڤى رەنگى دەست پێ كەين .

1 ـ كچەكا قەيرشي نە كريە هەمى گاڤا دايكا وێ ڤێ سوحبەتێ دگەل ڤە دكەت دێ كەنگى شى كەى ئەڤ ئاخڤتنە ب موناسبەت يا بێ موناسبەت نەبەسى دايكا وى دگوتێ بەلكو هندەكێت دى ژى هەبوون تەعنە لێدا ئێك ژوان «3» بۆ دەرچوێى كۆليێ بوو ڤێجا دەرد ئەڤەيە يێ ئەڤ بسيارە ژێ كربا چيرۆك نڤێسىدا ناڤێ وى بەت كۆ وەكى پيرە ژنێيە ئۆ هەتا ب رەنگو چاڤو دەم وەك دبێژت ئەڤ [م» راستە ئەميان خوێندەوارە بەلام هەر وەكو پيرێ ژن وايە رەنگە پيرێ ژن باشتريش بيت»ل12 .

3 ـ كاميراو ئاخڤتن هەمى دچنە سەر سوحبەتو گيرو گرفتێت زاڤايێ وان كەريمێ خيشكا وى نازەنين هانى هانىو تەقە تەقا ئاخڤتن سەر وى دچيت .

4 ـ دەنگێ زەنگا دەرگەهى تێت كەريمێ زاڤايێ وان تێتە ژوور هەمى خۆ ئامادە دكەن بۆ شە٠رى دگەل وەك موقڤێ ئينسانى راناوێ تاكێ سێهەم دەورەكێ دورست دكەت دبێژت مالا حەسەن بەكێ دێ هينە مالا مە ڤێجا ڤێ ئاخڤتنێ مەعنا وێ گەلەك يا ئاشكرايە .

يەعنى «دێ هينە خازكينێت وى بۆ كۆرێ خو قالىيە كۆ پێش چار سالا هاتنە بۆ خازكينا ريگەوت كۆ سێ جارا يا هاتى دڤێ جيروكێدا ئۆ ئەڤ نيشانا ئالوز بونێيە ئۆ تێك دانا هونەرێ چيرۆكێيە يا گرنك ئەڤ راستيە دبيتە راست ئۆ ئێڤارى خازكينى دهێنو دايكو برا دكەنە كەيف بەلێ جارەكادى «ديماهى» هينانا [مۆبلسانێ] كارى دكەت ئۆ چيرۆك بديماهيك هينانا داشكەستي تەمام دبيت . ئەو ژى دەمێ دبێژنێ ئەم بۆ «خزمتكارێ» خۆ بيێت هاتينە خازگينيا .

بێش ئەم بهينە سەر جيروكێت ئەحلام مەنسورێ مە دڤێتو پيدڤىيە يە ئەم پەنايێ بينە سەر هندە تێورەێت «زانستا دەروني» دا شاهيتێ بخينە سەر ڤان چيروكا، ڤێجا «داشكەستن چىيە» .

داشكەستن : حالەتەكە مرۆڤ هەست دكەت كۆ نەشێت ئارەزوێت خو بجە بهينيت ژ بەر تنكە بەرێت كەتنە رێگا مروڤى ژوان روژ كارێت بەر تنگاڤو نەخوشي ڤێجا مروڤ تووشى داشكەستنێ دبيت ئۆ ل مروڤى ديار دبيت كو يێ نەرازيە ژيانا خۆ خەلكى»

ڤێجا ئەم دبێژين بۆچى قارەمانێت ئەحلامێ هەمى تووشى ڤێ داشكەستنێ دبن .

وەك فەقى عەباسى مزگەفت نشينو دلدار ئۆ مەليحا يا روژئاڤا نەدبو هەكە نە ديتبا ئۆ مچەى قەسابێ هەڤالێ وى هەر دو دگەرا خينێ گەفزين تووشى ڤێ دەردە سەرێ دين .

ئۆ ل جيروكا . چارە نووس ژ هەر ئەڤ دەردە سەرى تووشى وان دبيت .

راناوى كەسى سيهەمێ تاك دەمێ خازكينێ دهينێ «رفضى» دكەت كۆ دايكا هەر تەعنو ئاخڤتنا تێ وەردكەت هەتا دگەهتە هندێ خاستى دهێنوگەيڤا هەميا دهێت ديماهىيە ديار دبيت كو بيت هاتين خازكينا بۆ كورێ خزمەتكارى خۆ .

يان كەريمێ زاڤايێ وان دگەل خيشكا وى دڤين ژيانا خۆ دگەل ژنا خۆ ب (بەردانى) ديماهى بيت چنكى كەريم مروڤەكێ داشكەستىيە نەشيت وەكى خەلكى ئەسبابيت ژيانا سەرفەراز پەيدا بكەت يان جيروكا « گۆشەيەكى ژيانێ رەعنا » هەر بۆ وێ ئيحباطێ هينايێ بديماهى ديت چنكي رەعنا چەند سالا يا ل هيڤى بۆكۆ «قالە» بێتە شاسوارێ وێ ئۆ هەمى روژا د بەر دەرگەهى دەما كا كەنگى دێ قالە دوكانێ قەبات كەت روژا دايكا قالى هاتنە خازكينا دەركەت نەبو قالەيە بەلكو بۆ زر كورێ وێ سليمانى يە كو تەمەنێ وى پينجي سال زيدەتر ئو ژن مريە .

یان «ئەحلام خان» هوسا تێ جیهانێ تێنتە پێش چاڤێت مە کو خەلکێ تێدا هەمی داشکەستنێ بۆ مروڤی چێ دکەت وەك ل چیروکا سەرەتایەکی بۆ مروسێن نوێ دەمێ شەشی سەعەت ل دائیری هەر بەحسێ مروڤکی نە ناسراو دکەت کۆ نڤیسەرا تووشي داشکەستنێ دکەت .

چار وی بێ ناڤی هوسا وەسف دکەت کۆ هەمیا تووشی داشکەستنێ دکەت . یان هەر زەلامەك دبیتە ئەگەرا داشکەستنێ ئەو ژی دگەلەك چیروکێت ئەحلامێدا یا هاتی وەکی چیروکا ل گۆرستانرا ئەڤە لایەکێ چیروکێت ئەحلامێ یا دی کۆچیروکێن وێدا دیار ئەو ژی کریا ئەلکترا کۆ ئەوە کچا رەق ل دایکا خۆ دبیت ئەو ژی غیرەتێ ژ جنسێ خۆ دکەت پێچەوانا کریا «ئۆدیب» ە کۆ کور حەز ژ دایکێ دکەت » هەر پەندە کا دێ چیروکێت ئەحلامێ دێ تحملا » ڤێ هندێ کەن یان ئەڤە زێدە بارە بەلێ ئەڤا مەگۆتی وەك میەکێ رەش ناڤ ماستی یا دیارە ئۆ ل سێ چیروکا گەلەك ئاشکرا دیار دبیت

1 - ل جیروکا «فەقێ عەباسی ژیانەکا دی»

«[ل8] هەلسە لێرە سەر خورە ئەلێی دلی ئاگای لی بوو رازی نەبو خوی بکورێ دەتووت دەزانێ مەلیحە دەکوژرێ»

یان دەمێ دایکا وێ سێنیا خارنێ داڤێ دا بچیت مزگەفتێ فەقی عەباسی چەند فایتحا لێ بخێنیت دا هێتەڤە

[ل14] «ها چەند فاتیحای خوێند

- چوار

- شەقا زللەییکم بەر دەکەوت ژ دایکا وێ ئەڤ کریا ئەلکترا دەڤ ئەحلامێ زێدە دبێت ئۆ تەعلو ترشي نەخوشي هەر ل ناڤ بەینا وان پەیدا دبیت .

«ل جیروکا چارە نووسی»

. دەمێ دەبیتە بەحسێ شي کرنێ هەر چەندە دەمێ دایکا دێ بەحسێ شیا کچێت خەلکي دکەت دبێژیت «نەسیبە» وەکی دبێژتە وێ ئەو دبێژتە دایکا خۆ نەسیبە دایکا وێ بەر دبیتە ناڤ چاڤا ئۆ دبێژیت نەسیب نەسیب تەرەماشی[21]

یان دایکا وێ ل بەر چاڤا دبیتە دورندە ئەو ژی نێجیر دەکەفتە دەستا دبێژیت .

[25][پیرێ ژن هەر کە دەبینێ بێ دەنگ وملم کەچ کردوە وەکو ئەوەی نێجیرێکی بریندارى دەست کەوتبێ ونەیەلێ لە دەستی بچێ بە کوتەك تێ بەر دەبێ ئاوها ئەم سەر ئاسنینە بەقسە تێم بەر دەبێ]

یان دەێ دچیتە شارێ ئەلوندی ل مال کارەب ڤەمەربێت دبێژتە دایکا خۆ کا شەمالەکێ دالبەر بنڤێسم دایکا وی ب فرسەت دزانیت [[ل22] زەهری مار قورلقورت کچی عالەم لە نازو نیعمەتا دەژین مالیان منالیان سەیارەو مێردو وەزیڤەیان جێی شوینینان تویش لە باتی هەموو ئەمانە چرات دەوێ تا بنووسی چی دەنووسی بۆ دەنووسی تاکەی دەنووسی» ئەڤ کرێیە روهن ئاشکرا دبیت هەچکو ئەو دایکا خۆ بوینە کێرو پەنیر .

یان هندە جارا وەکی سادیەت هەبیت دجیروکێن وێدا کۆ دەمێ قارەمانێت هەمی تووشی گۆشتنێ دبن نەمازە دجیروکا [فەقێ عەباس و دیمەنکی ل یاد نەجۆ»

دەمێ مەلیحە هاتیە گۆشتن دچیتە سەر تەرمێ ئەوندە بەحسێ ڤی دیمەنی دکەت کۆ گەلەکێ جوان و نایەبە° مەلیحە راکشابو گۆللە یێکیش لە نیوان هەر دوو مەمکیا گیر ببو خوینی سنگی مەلیحەیش وەکو تاڤگەییکی سەر بەرەو ژوور فەوارەی دەکرد کراسە سپی یەکەی بۆ کێنی سوور دەم و چاوی نووقاند بوو «یان ل دیڤدا دبێژن کەچی دایکم وباوکم مردنیان دەکرد قەدلە گەل جۆری مردنی مەلیحەیەکی نەدەگرتەوە بەهەر حال نیگای روخساری مردو ئەو شتە ترسانەکەی لە میشکمەدا نە چەسپان»

هەرچەندە ئەڤا مە گۆتی هەر دبێت ل کۆنەلێت رۆژهەلات وەك جورج طرابیش کۆ دبێژت [ل کۆمەلەکێ ژێر دەستی زەلامی بیت ئۆ رۆژ هەلاتەکێ پاش کەفتی ئۆ باوەریا مکوم هەبیت ب ئایدلوجیەکا هشك ئەڤا ماڤێ دەست هەلاتی یە ددتە زەلامی دێ پیوەندێت زەلام و ژنکا دو بەرێت ژێك جودا دبن وەك فروید دبێت نەخوشي و ئۆ سەررێك چونەکا گەلەکا ئاشکرایە کۆ دبێژن سادیت سەرکەفتنە بۆ زەلامی یە ئۆ مازوکیەت سەرکەفتنە بۆ ژنان چنکي پیوەندیت ژن و مێرا دبنە بن دەستی زۆر دارێ .

ژێدەرکان

1 - پرد : « کومەلە چیروك » ئەحلام مەنصور
2 - في علم النفس الاجتماعي
3 - شرق وغرب رجولة وأنوثة جورج طرابيش